

Po zasedanju krščanskodemokratskih politikov v Arezzu

Združena Evropa in narodne manjšine

Lepe besede o „pravici, svobodi in napredku“ ter dejansko življenje
Zakaj se pri nas širi vpliv komunizma

Ob koncu aprila so v mestu Arezzu imeli večdnevno zborovanje krščanski demokrati iz raznih delov Evrope. Organizacija, ki je sklicala setanek, nosi ime Nouvelles Equipes Internationales (Nove mednarodne delovne skupine) in v njej so združene predvsem politične stranke, črpajoče iz krščanstva duhovne smernice za svoje delovanje.

Mnogi označujejo organizacijo za nekako krščanskodemokratsko internacionalo, čeprav se po svojem ustroju in svojih nalogah precej razlikuje od sličnih mednarodnih teles

socialistov in komunistov. Na svojih zborovanjih si krščanski demokrati izmenjujejo izkustva, skupno preučujejo položaj v svetu, toda združenje si ne lasti pravice, da bi nadziralo stranke in osebnosti, ki so ji priključene, ter jim nalagalo kaka obvezna navodila.

Kljub temu bi bilo zgrešeno misliti, da krščanskodemokratska internacionala nima nobenega dejanskega vpliva na politična dogajanja v Evropi.

Sestanki odločujočih državnikov

Ta zborovanja imajo velik vpliv že zavoljo tega, ker se na njih ne oglašajo k besedi samo opozicijski ideologi, temveč tudi zastopniki strank, ki so v nekaterih važnih državah Evrope na vladi. Ti imajo možnost, da morebitne napake, na katere jih opozorijo inozemski tovariši, nemudoma popravijo: zadostuje, da predložijo parlamentom nov zakonski načrt ali da izdajo svojemu uradništvu primerne ukaze, pa je napaka odpravljena.

Iz teh zborovanj je izšla posebno na zunanje političnem področju že marsikatera pobuda, ki je zapustila vidne sledove v življenju Evrope. Ko so v krščanskodemokratski internacionali imeli vplivno besedo pokojni De Gasperi, francoski načelnik vlade Schuman, njegov zunanji minister Bidault in nemški kancler Adenauer, se je iz njihove srede sprožila na priliko misel o jeklarski in premogovni skupnosti, ki je danes trajna ustanova v evropskem gospodarstvu. Navedli smo samo en primer, a bi lahko še druge.

Koliko važnost pripisujejo v Italiji tej mednarodni organizaciji, se vidi že po naslednjem: v Arezzu, kjer je bilo zbranih okoli 180 zastopnikov 17 različnih narodov, je odposlanstvo Italije šlo kar 12 mož, med njimi tri bivše ministrske predsednike Fanfanija, Scelbo in Pello. Glavno poročilo o »Krizi komunizma in kršč. demokraciji« je bilo poverjeno Fanfaniju.

Med njegovim govorom se je pojavil v dvorani načelnik vlade Segni, ki je v pozdravnih besedah poudaril, kako je zborovanje v Arezzu zanj in njegove prijatelje v »pravo uteho in spodbudo«. Pogled na toliko mož iz vseh delov kontinenta, prežetih z navdušenjem za ideal »omikane in krščanske Evrope, tolaži in krepi« krščanskodemokratske voditelje Italije v njihovem »nelahkem« vladnem delu. »Mi verujemo v evropsko idejo,«

je dejal Segni, »in smo naredili lep korak naprej že s tem, da smo podpisali pogodbi o ustanovitvi skupnega evropskega tržišča in Euratomae«.

Nekaj dni zatem je sprejel odposlanstvo zborovalcev v Arezzu tudi predsednik republike Gronchi. V kratkem nagovoru je izrekel silno tehtno misel: za uresničenje bodoče bratske združene Evrope niso toliko važne diplomatske pogodbe, temveč je pomembnejše, da prodre evropska ideja v zavest ljudskih množic.

EVROPSKO BRATSTVO V NAŠIH KRAJIH

In kako se ta zavest lahko edino uspešno širi med narodi, je jasno povedal Fanfani v svojem poročilu: Ne zadostuje samo žigosati zlo komunizma, marveč je treba temu zlu od pomoči. Naša akcija bo vžgala v množicah novo, veliko upanje le tedaj, ako se obvežemo, da se bomo z neprestanim delom borili »za pravico, svobodo in napredek ljudstev, katera branimo pred komunizmom«.

»Mi se prav nič ne čudimo« je rekel Fanfani, da se komunizem širi in da toliko ljudi zanj pri volitvah glasuje, kajti vsi ljudje niso še spoznali zmot, ki jih vsebuje komunistični nauk.

K tej izjavi g. Fanfanija bi mi najprej pripomnili, da se po našem vpliv komunizma in komunistov širi v prvi vrsti zavoljo tega, ker kristjani ne izvršujejo svojih socialnih in človeških dolžnosti do bližnjega, kakor jim jih nalagajo načela krščanske morale in družbeni nauk Cerkve. Če bi bilo njihovo javno delovanje res neprestana borba »za pravico, svobodo in napredek« množic, bi nikoli ne bile izbruhnile v svetu komunistične revolucije.

Njihova borba za »pravico in svobodo in napredek« se pa na žalost kaže prepogosto samo v lepih — besedah. Najotipljivejši dokaz, kako resnična je naša trditev, nam nudi ravno politika, ki jo vodijo italijanski krščanski demokrati do Slovencev v naših krajih.

Njihova bratska čustva do slovenskih so državljanov se očitujejo na primer v tem, da jim v občinskih in pokrajinskih svetih v Trstu in Gorici ne dovolijo govoriti v lastnem jeziku. Brž ko Slovenec odpre usta, mu z divjim ropotom vzamejo besedo. Glavni tajnik Kršč. demokracije v Trstu Redento Romano je hotel dokazati svojo krščansko ljubezen do Slovencev s tem, da je na občnem zboru svoje stranke javno pozval vsa oblastva, naj Slovencem ne dajo narodnih pravic, ki so jim zajamčene v londonskem sporazumu.

In kaj naj rečemo o strahotno zapostavljenih Beneških Slovencih! Temu ljudstvu katoliška Italija ne dovoljuje pouka v materinem jeziku. V tamkajšnjih šolah se niti verouk ne sme opravljati v slovenščini, četudi najnavadnejši kristjan ve, da ima vsak vernik naravno, od Boga mu dano pravico poslušati evangelij v lastnem jeziku. Saj ravnajo tako misijonarji tudi z divjimi črnci v Afriki in Aziji. — Kako morejo isto pravico odrekat Slovincem v državi, kjer je sedež papežev in kjer so na vladi krščanski demokrati?

Kdo širi vpliv komunizma?

Na kakšen način vodijo italijanski katoliki borbo »za pravico, svobodo in napredek« tudi slovenskega ljudstva naših krajev, nam najnazorneje pričajo tudi najnovejši dogodki.

Italijanski parlament se ukvarja, kakor znano, z načrtom, da ustvari novo samoupravno deželo Furlanijo-Julijsko krajino, v katero naj bi bile vključene videmska, goriška in tržaška pokrajina, torej vse ozemlje, na kate-

rem prebivajo Slovenci. Povsem naravno je, da naša manjšina pri tem zahteva, naj se v zakon o novi deželni avtonomiji vnesejo tudi jasne določbe o jezikovnih in narodnih pravicah, ki pritičejo Slovincem po načelih republiške ustave in po obstoječih mednarodnih pogodbah. To tem bolj, ker se je isto zgodilo v korist nemške in francoske manjšine, ko je parlament sprejel zakona o avto-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

PADEC SEGNJEVE VLADE

V ponedeljek zvečer je ministrski svet sklenil odstopiti. Tako je po natančno 22 mesecih Italija ponovno brez vlade. Kriza je tudi to pot izbruhnila izven parlamenta, kar je značilno za poveljne italijanske razmere in dokazuje, da o usodi vlad pravzaprav odločajo tajništva političnih strank in ne od ljudstva izvoljeni poslanci in senatorji.

Segnjeva vlada je padla zato, ker so podpredsednik Saragat in ostali socialdemokratski ministri iz nje izstopili. Kot vzrok naveda Saragat, da dosedanja vlada ne uživa več v parlamentu podpore take večine, ki bi bila potrebna za izvedbo »sklenjenih socialnih preosnov«. Socialdemokratski prvak verjetno misli na spor, ki je nastal v vladi zavoljo »kmetijskih pogodb«. Znano je namreč, da so v tem vprašanju odrekli podporo vladi ne le republikanci, temveč tudi vplivni demokršanski delavski voditelji, katerim načeljuje poslanec Pastore, in povrh še levčarji v skupini socialnih demokratov. Bistvo spora tiči v tem, da vsi ti ne marajo v vladi sodelovati z liberalci, češ da onemogočajo izvedbo daljnosežnih socialnih reform v državi.

Poleg tega ne smemo pozabiti, da se bliža občni zbor Saragatove stranke. Na njem bodo razpravljali v prvi vrsti o tako imenovanem zedinjenju socialistov, za katero je stavil Neuni kot prvi pogoj, da zapustijo vlado.

Ker delavske množice burno zahtevajo zedinjenje, je število socialnih demokratov, ki so bili za izstop iz vlade, čedalje naraščalo; za izstop sta bila tudi ministra Romita in Vigorelli, tako da je Saragatu grozila nevarnost, da ostane osamljen ter na občnem zboru propade. Da bi prehitel nasprotnike, je raje sam odstopil, obenem pa stavil Nennija na preizkušnjo: sedaj naj dokaže, ali res želi pošteno združenje s skupnim demokratskim programom.

Medtem je predsednik republike imel vrsto posvetovanj, ni pa še znano, komu bo poveril sestavo nove vlade.

ZASEDANJE VRHOVNEGA SOVJETA

Na pobudo Nikite Hruščeva je parlament Sovjetske zveze začel predvčerajšnjim razpravljati o daljnosežni preosnovi ruskega državnega gospodarstva. Bistvo predlogov je v tem, da država, ki je doslej vodila do vseh potankosti celokupno gospodarstvo ogromne dežele, prenese znaten del svoje oblasti na 15 zveznih republik, iz katerih je Sovjetska zveza sestavljena. Namesto da bi ves industrijski razvoj bil odvisen od Moskve, naj se priključene republike gospodarsko osamosvoje.

Za vodstvo gospodarstva je Rusija doslej potrebovala celo armado uradnikov. V drugih državah imajo n. pr. eno ministrstvo za industrijo, v Sovjetski zvezi so pa imeli posebno ministrstvo za proizvodnjo nafte, drugo za elektrifikacijo, tretje za izdelavo srednjih strojev, četrto za kemijsko industrijo, peto za radijske naprave, šesto za izdelavo prometnih sredstev, sedmo za pomorske

gradnje in tako dalje. Po novih načrtih naj bi sedaj odpravili kar 25 ministrstev.

Preosnova bo zajela približno 300 tisoč industrijskih podjetij. Gospodarska osamosvojitve zveznih republik bo imela za posledico, da se bo več milijonov ljudi preselilo v Sibirijo.

Hruščev je v triurnem govoru dokazoval Vrhovnemu sovjetu nujno potrebo in koristnost gospodarske preobrazbe dežele. Zapadno časopisje označuje njegove predloge za pravo revolucijo, ker podira temelje strogo osredotočenega industrijskega ustroja, ki ga je bil pokojni Stalin dal Sovjetski zvezi ter ga do svoje smrti dosledno branil.

KARDINAL VIŠINSKI V RIMU

Štefan Višinski, primas Poljske, je v spremstvu treh škofov prispel v Rim, kjer bo ostal nekaj tednov ter obrazložil sv. stolici verske razmere v svoji domovini. Ob odhodu iz Poljske je zastopnik episkopata pozdravil Višinskega z besedami: »Recite sv. očetu, da ste voditelj poljskih duš in da je poljska Cerkev na tem, da uspešno obnovi krščanstvo v deželi. To se marsikomu čudno sliši, če pomislimo, da vladajo na Poljskem ateistični komunisti.

Kako naj se pod komunistično vladavino obnovi krščanstvo? In vendar mora biti kardinal Višinski prepričan, da je to mogoče, ker bi se sicer ne bil odločil za sodelovanje z Gomulko ter priporočil januarja katoličanom, da postavijo s komunisti skupno listo za poljski Sejm ali parlament. Poljski katoličani pričakujejo, da bo papež to smelo politiko junaškega kardinala naknadno odobrila.

NOVI PREDSEDNIK REPUBLIKE

Na nedeljskih volitvah v Avstriji je bil za novega državnega poglavarja izbran socialist dr. Schaerf. Dobil je okoli 100 tisoč glasov več kot profesor Denk, kandidat Ljudske stranke. Zanimivo je, da so vsi trije dosednji predsedniki avstrijske republike bili socialisti, čeprav so najmočnejša stranka v državi kršč. socialci.

Dr. Schaerf, ki je med ljudstvom zelo priljubljen, je bil pod Dolfussom in Hitlerjem večkrat v ječi. Značilno je, da se je svoj čas zavzemal za Svobodno tržaško ozemlje.

COTY NA OBISKU V ITALIJI

Predsednik francoske republike Coty je v spremstvu zunanjega ministra Pineauja prišel na uradni obisk v Rim. Francoske goste bo sprejel tudi papež.

V inozemskem tisku beremo, da bo Pineau izkoristil priložnost ter prosil Pija XII., naj pomirjevalno vpliva na francoske škofove v Alžiriji, o katerih trde francoski nacionalisti, da preveč podpirajo in zagovarjajo arabsko domače prebivalstvo ter odkrito odklanjajo kolonialno gospostvo in nadvlado Francije v deželi. S svojim delovanjem prihajajo v navzkrižje z uradno politiko svoje domovine v Afriki.

Za škofove je seveda mnogo važnejše, da ne pridejo v navzkrižje s svojo vestjo in z načeli krščanske etike, po katerih je sleherno zatiranje in izkoriščanje narodov prepovedano.

dano. Francija ima v svoji sredi socialno najnaprednejše katolike v svetu.

»KRASNI MAJ«

Znana je pesem o ljubem maju, ki poje, da »konec zime je sedaj...« Letos nas je pa krasni maj debelo potegnil. V nedeljo poljedne je potegnil sever s ploho, snegom in burjo. V goriški okolici je padala debela soda, ki je precej škodila vzbrsteli povrtinini.

Na Tržaškem je tudi slana velik del vinogradov prav hudo prizadela.

Snežni viharji so bili tudi skoro v vseh pokrajinah Italije. V južnotirolskih planinah je toplomer padel ponekod na 15 stopinj pod ničlo. Ravnatelj vremenskega zavoda v Milanu dr. Zagar trdi, da je nenadni prevrat v vremenu nastal tudi zavoljo povečane radioaktivnosti zraka, ki so jo povzročili zadnji atomski poskusi v Sibiriji.

OBRAMBA EVROPE

Pretekli teden so se v Strassburgu sestali člani Zapadnoevropske zveze, kateri je priključenih 7 držav, med njimi Nemčija, Francija, Italija in Anglija. Štiri dni so razpravljali o tem, koliko in kakšno vojsko potrebuje Evropa, če se v slučaju vojne noče uspešno braniti pred Sovjetsko zvezo.

Ugotovili so, da je za to potrebno najmanj 30 divizij, opremljenih z najnovejšim taktičnim jedrnim orožjem in tudi z vodenimi izstrelki za velike daljave. Obrambna moč Evrope se bo letos sicer povečala s 5 novimi nemškimi divizijami, a je še odločno nezadostna.

Sedanji obseg v Evropi nastanjenih armad se ne sme na noben način zmanjšati. To je bil namig na Veliko Britanijo, ki umika svoje čete s celine. V vseh sedmih zavezniških državah naj bo vpeljana enako dolga vojaška služba. Nov namig na Angleže, ki hočejo odpraviti vojaško dolžnost. Vse zavezniške vojske naj imajo enotno orožje.

Belgijski zunanji minister Spaak je pobijal zahtevo Sovjetske Rusije, naj se atomsko orožje v Evropi prepove, češ da bo to mogoče samo, če se sprejme in podpiše pogodba o splošni razorožitvi, ki naj velja tudi za Sovjetsko zvezo.

DEDIJER NA NORVEŠKEM

Vladimir Dedijs je znan v inozemstvu po knjigi o Titovem življenju, ki je bila prevedena v vse svetovne jezike. Pozneje se je priključil Džilasu in bil obsojen na enomesečno pogojno zaporno kazen. Sedaj potuje z dovoljenjem jugoslovanske vlade po Evropi. Pred nekaj dnevi je predaval na vseučilišču v Stockholmu o problemih sodobnega socializma in Združenju Evrope.

Ko so ga vprašali, kaj misli o nedavni Titovi izjavi, da je nujno potrebno socializem humanizirati, se pravi narediti »bolj človeškega«, je odvrnil: »Izjavo sprejemam z radostjo. V njej so zapopadeni nazori, ki sem jih sam često izpovedal. Edino vprašanje je, kako naj se v dejanskem življenju uresniči.«

Dedijs bo iz Švedske odpotoval na Dansko, od tod v Nemčijo, Holandijo, Belgijo ter v Pariz in London, kjer bo povsod predaval.

TUDI ŽENSKES SO SPOSOBNE

V Osjeku je začela obratovati tovarna, ki izdeluje posebne predmete iz plastične snovi. Za tovarno je značilno, da jo vodijo od ravnateljice do slug — same ženske.

AVSTRIJA IN TRST

V torek so se začela v Trstu trgovinska pogajanja med zastopniki Avstrije in Italije. Avstriji žele, da bi se natančno določile pravice, ki naj jih ima njihova država v našem pristanišču in mestu. Pri tem se sklicujejo na določila mirovne pogodbe in na še važnejše dejstvo, da je promet v tržaški luki odvisen v največji meri od Avstrije. Saj so v preteklem letu bili Avstrijci udeleženi na celokupnem trgovinskem prometu Trsta z nič manj ko 77 odstotki, kar pomeni, da so bile od vsega blaga, ki je šlo skozi Trst, tri četrtine avstrijskega izvora. Naša luka je torej v zunanjetrgovinskem pogledu bolj odvisna od Avstrije kot od Italije.

Iz tega razloga zahtevajo Avstrijci od Italije olajšave na železnicah in v pristanišču, da smejo v mestu ustanavljati svoja podjetja in da se njeni državljani lahko pri nas naselijo ter so tu zaposleni.

FRANCOSKA POSLANSKA ZBORNICA

Zdravniki že delj časa opažajo, da boleznice napadajo francoske poslance kot druge ljudi. Preiskava je dognala, da tečejo pod palačo Bourbon, kjer je sedež zbornice, odvodni kanali. Ker je poslopje staro in prepečeno, uhajata smrad in vlaga v prostore ljudskih zastopnikov. — Prav značilen sedež za predstavnike nedisciplinirane in razkrajajoče se francoske parlamentarne demokracije.

NEUMNE TEKME

V kanadskem mestu Montrealu sta si napovedala dvoboj pianist Montecino in radijski napovedovalec Jarraud. Prvi je 100 ur razbijal po klavirju, dokler mu niso prsti otrpnili, drugi je ves ta čas govoril, dokler ga niso nezvestnega odnesli iz dvorane. Med njuno tekmo se je priglasil še tretji norec, g. Therrien, ki se je 60 ur zibal v gugalnem stolu, a se nato iz neprevidnosti zvrnil na tla. Vsem trem se seveda nekaj guga — v možganih.

AMERIŠKE ŽENSKÉ

Statistika je dognala, da ima v Ameriki 37 milijonov družin svoj avto in lastno hišo, kjer vidis električne hladilnike, pralnice, sesalce prahu, razprševalce in podobno. Istočasno so ugotovili, da je od 10 žensk 9 v službi izven doma. Ko so jih vprašali, čemu hodijo delat, so odgovorile, da zato, ker morajo v obrok odplačevati tiste stroje. Z doma hodijo potemtakem delat samo zato, da jim ni treba delati — doma.

DOJENČKI V SLUŽBI

Marsikje celo ljudje z doktorati ne morejo najti zaposlitve, medtem ko iščejo na Angleškem velike tovarne otroških vozičkov, hranil in obleke lepo rejene, rdečelične in mirne dojenčke, da bi jih naslikali na reklamnih lepakih poleg svojih izdelkov. Maternam plačujejo za to prav lepe denarje. — Marsikateri brezposelni delavci in izobraževalci obžaluje, da ni okrogel dojenček z več podbradki.

EVROPA SE POGREZA

Že nekaj let opažajo skandinavski geografi, kako se njihove obale prav počasi pogrezajo v morje. Isto so ugotovili tudi Nemci za svoje pokrajine ob Severnem morju. Vodna gladina se vsakih pet let zviša za en centimeter. Zanimivo je, da se z Afriko godi prav nasprotno: tu zemlja malo po malem raste iz morja.

NOVICE

ČLOVEŠKA POPLAVA

Po zadnjem ljudskem štetju živi na Kitajskem že 600 milijonov ljudi. Če bo prebivalstvo stalno tako naraščalo, bo l. 1970 že 800 milijonov Kitajcev na svetu, l. 1995 že več ko ena milijarda. Tolikih množic ni moglo naseliti z navadnimi petletkami, temveč so potrebne velikopotezne in temeljite preosnove, kakor jih bo omogočila le uporaba jedrne sile v gospodarstvu. Sicer bo nastala velika lakota in kitajski človeški plaz se bo utrgal ter poplaval velike dele sveta.

OBSOJENI TOVARNAR

Evgen Pacelli, lastnik velike tovarne testenin, je dal nabiti lepake, na katerih je bila naslikana znana pevka Meneghini-Callas, kako z užitkom požira okusne makarone. Ker je umetnica vitka, naj bi to bil dokaz, da Pacellijeva testenina prav nič ne škoduje lepi tanki ženski liniji.

Pevka se je pa užalila, češ da ne mara imeti nič skupnega z makaroni, in tovarnarja tožila. Rimsko sodišče ga je obsodilo na občno globo. Tako je umetnica spet nekaj zaslužila.

JUNAK MORJA

Pred nekaj tedni se je s parnikom Italia vrnil iz Amerike Nemec dr. Lindermann. Drzni zdravnik je hotel poskusiti, ali človek vzdrži na odprtem morju tako rekoč brez vsega. Na gumijastem čolnu se je s Kanarskih otokov prepustil valovom Atlantika in je po 72 dneh pristal v Ameriki. Na 5400

kilometrov dolgi poti se je hranil z ribami, algami in deževnico. Samcat se je boril s prasilami narave in zmagal. — Pogumni mož lahko govori res o sreči, zakaj gol slučaj je, da ga ni ocean pogoltnil.

GENERAL V KRILU

V Italiji bo še ta mesec štela ženska policija tisoč članic. Vsaka policistka ima čin podporočnika, vrhovna poveljnica bo pa nosila znake brigadnega generala. Število žensk, ki so se prijavile policiji, je precej veliko.

FARUKOVE BABNICE

Znani francoski krojač Christian Dior je tožil bivšega egiptovskega kralja Faruka, ker ni plačal računov za več dragocenih ženskih oblek. Toženec se je branil, češ da ni več vladar in naj dolg poravnava njegov naslednik Naser iz zaplenjene kraljeve imovine. Ker je Naser odvrnil, da Egipt ne bo v nobenem primeru plačeval ženskih cunj, je pariška sodnija obsodila Faruka naj odšteje krojaču — 8 milijonov lir.

NOV IZUMITELJ

V Genovi je policija položila roko na znane vlomilca Albina Musija, kateremu dolgo ni mogla do živoga, ker ji ni nikoli uspelo iztakniti pri njem običajnega svežnja vlomskih priprav. To pot so pa našli v njegovem žepu ključek, poln zobčkov iz trde nailonske žice. Pred tem ključkom ni bila nobena ključavnica varna.

Musi je izjavil, da ne bo več kradel, temveč dal raje svoj izum patentirati! Možno spada med redke može, ki so svoj izum takoj praktično preizkusili in od njega tudi nekaj pod palec dobili. Sedaj pričakuje bržkone, da prejme še kako odlikovanje.

Združena Evropa in narodne manjšine

(Nadaljevanje s 1. strani)

nomiji Tridenta-Južne Tirolske in Doline Aoste.

Ker gre tu za važno načelno vprašanje, so seveda italijanske stranke prisiljene, da zavzamejo do pravic naše manjšine jasno, predvsem pa obvezno stališče; saj so edino one poklicane, da zakon o avtonomiji v parlamentu izglasujejo. Pri tem se je pa primerilo nekaj nezaslišanega, česar Slovenci ne bodo mogli nikoli pozabiti: Italijanska kršč. demokracija je v svojem zakonskem predlogu o deželni avtonomiji *Slovence naših krajev kratko in malo prezrla!* Z nami je ravnila, kot da nas sploh ni, o kakšnih naših jezikovnih in narodnih pravicah ni v njenem osnutku nikjer ne duha ne sluha. Slovenci naj bi torej ostali v deželni zakonodaji nezaščiteni!

V še večjo sramoto italijanskih katoličanov pa je, da so se namesto njih zavzeli v svojih predlogih za narodne pravice slovenskih katoličanov — *marksisti in komunisti!* Ateistični komunisti so se glede na naravne pravice Slovencev izkazali za *večje kristjane kot italijanski krščanski demokrati!* V teh neovrznih dejstvih je zapopadana najhujša obsodba vladajočega italijanskega političnega katolicizma, ki si jo more človek zamisliti. Na eni strani lepo zvenече besede in fraze

o krščanstvu — na drugi kruta, nekrščanska resničnost zatiranja drugojezičnih katoliških manjšin.

In pri tem se gospodje še čudijo, da se v naših krajih širi vpliv komunizma in komunistov! Zakaj naj bi naše ljudstvo odbijalo pomoč, ki mu jo v njegovem pravičnem boju za obstanek nudijo marksisti? Nepriradno in bedasto bi bilo, če bi to pomoč odklanjali. Neizogibna posledica vsega tega pa je, da se ugled in vpliv komunistov v naših krajih krepi in širi. Kdo je tega kriv in za to odgovoren? Prav gotovo ne Slovenci, temveč edino in izključno kratkovidni italijanski demokristjani, ki se v odnosu do Slovencev ne morejo dokopati do resnične krščanske politike: *oni edini so odgovorni, če se v naših krajih širi komunizem!*

To bridko resnico bi bil moral v Arezzu kdo javno povedati v obraz odgovornim demokristjanom Italije. Kdo naj bi bil to storil? To je bila sveta dolžnost treh Slovencev, ki so v Arezzu zastopali bivšo Slovensko Ljudsko Stranko v emigraciji. Toda ti gospodje so na žalost molčali kot grob. Njihov molk iznova dokazuje popolno nesposobnost in jalovost vse politike, ki se v imenu slovenskih katoličanov že leta vodi i inozemstvu pod okriljem neznanega Mihe Kreka, malega naslednika velikega in globokoumnega voditelja slovenskega naroda Janeza Evangelista Kreka.

Dopisi s Tržaškega

TRST ŠE VEDNO BREZ ŽUPANA

Kakor smo zadnjič napovedali, se je petkova seja tržaškega mestnega sveta zaključila, ne da bi svetovalci izvolili novega župana in odbornikov. Zborovanje pa je bilo kljub temu zanimivo, ker se je na njem jasno izkazalo, da ima Bartoli, ki ga je Krščanska demokracija ponovno kandidirala na župansko mesto, proti sebi vse stranke razen svoje. Na vseh treh glasovanjih je namreč prejel le 20 glasov, in to le od svoje stranke, kar še zdaleč ni zadostovalo za zmago. Na seji bi namreč lahko postal župan le tisti, za katerega bi volilo najmanj 31 občinskih mož. Ker ni tega števila prejel nihče, se bodo volitve ponovile prihodnji petek. Tedaj bo županski stol zasedel, kdor bo dobil največ glasov, četudi ne bo dosegel absolutne večine.

Po dveh brezuspešnih glasovanjih je v petek bila ožja volitev med Bartolijem in socialnim demokratom dr. Dulcjem. Za Bartolija je glasovalo 20 demokristjanov, medtem ko je Dulci nabral 25 glasov. Zanj so namreč volile vse levičarske stranke.

Prihodnji petek bi se znalo ponoviti, kar se je dogodilo na zadnji seji, in v tem primeru bi bil za župana izvoljen socialni demokrat Dulci. To pa nikakor ne pomeni, da bi bila s tem kriza tržaškega mestnega sveta zaključena, ker bo treba poleg župana izvoliti še nove odbornike. Ker imajo socialni demokrati vsega le 4 svetovalce, bi mogli sestaviti upravni odbor samo s pomočjo komunistov, kar se pa ne bo zgodilo. Če se torej hočejo izogniti novim volitvam, se morajo nujno sporazumeti z demokristjani, ki imajo v mestnem svetu 20 svetovalcev. Tu pa nastane vprašanje, ali se bodo krščanski demokrati sploh hoteli pogajati s socialnimi demokrati, s tistimi socialnimi demokrati, ki so glasovali proti njihovem kandidatu Bartoliju.

Zadeva je torej zelo zapletena in je iz nje en sam izhod: nove volitve!

SNEŽNI METEŽI NA KRASU

Letošnja pomlad, ki nas je razveselila s svojim zgodnjim prihodom, nam je v noči med nedeljo in ponedeljkom nudila neprijetno presenečenje. Kras in mesto je zajel val mraza, tako da je toplomer padel skoraj na ničlo, ponekod pa, kakor na primer na Bazovici, celo pod ničlo.

Vreme se je poslabšalo v nedeljo zvečer, ko so bliski in gromi naznanili, da se bliža močan vihar. Okrog 21. ure je pričelo deževati in je obhenem zapihala burja, katere suni so proti jutru dosegli hitrost do 90 km na uro. Zaradi nenadnega padca temperature je po vsem Krasu in celo pri Sv. Ivanu ter na Škorklji močno snežilo, tako da je ponekod zapadlo do 5 cm snega. Na Opčinah, Bazovici in okolici je bil v ponedeljek dopoldne tak snežni metež, kakršnega celo pozimi redkokdaj vidiš.

Iz podatkov, ki jih hrani Vremenski zavod v Trstu, izhaja, da od leta 1841 do danes, to je v več ko v enem stoletju, ni v mesecu maju na Tržaškem še nikdar snežilo. V aprilu pa je v tem obdobju zapadel sneg samo leta 1855, 1909, 1911 in 1927.

Vreme se je hvala Bogu kmalu zboljšalo,

tako da je že v torek zasijalo sonce, ki so se ga razveselili predvsem naši kmetovalci.

Zaradi hude nevihte in burje je v ponedeljek prenehalo tudi vse delo v tržaškem pristanišču. Okoli 3.30 zjutraj je nastal v starem pristanišču precejšen požar na krovu nekakega vlačilca. Povzročila ga je strela, ki je treščila v jambor. Strela je prav tako poškodovala televizijski stolp na Banovskem vrhu, tako da so v ponedeljek izostale televizijske oddaje.

Z jugoslovanskega Krasa poročajo, da se je v noči od nedelje na ponedeljek vsa pokrajina odela z belim snežnim plaščem. V Postojni je zapadlo okrog 20 cm snega, tako da so morali glavno cesto proti Ljubljani čistiti z motornim plugom. Sneg je po vsej Sloveniji povzročil velikansko škodo na pridelkih, predvsem na povrtnini in sadnem drevju.

NABREŽINA

Konec aprila je bil v Nabrežini občni zbor krajevne »Kmečke in obrtniške posojilnice«. Domači denarni zavod, ki mu že vrsto let predseduje arhitekt Anton Radovič, se je s svojim dobrim in poštenim poslovanjem že močno zakoreninil v vsej naši bližnji okolici. Njegov delokrog, ki se je prvotno raztezal na devinsko-nabrežinsko in zgornjo občino, je zadnje čase objel tudi Sv. Križ.

Nabrežinska posojilnica je bila sicer ustanovljena že leta 1914, vendar lahko rečemo, da je povsem zaživela šele po drugi svetovni vojni, tako da je konec lanskega leta štela kar 259 članov.

Iz poročila upravnega odbora izhaja med drugim, da so leta 1956 rešili 54 prošenj za menična ter tri prošnje za vknjižbena posojila v skupnem znesku 9.456.020 lir. To je namreč ena glavnih nalog posojilnice, h kateri se naši ljudje radi zatekajo, ker jim prošnje rešuje v razmeroma kratkem času in brez posebnih težav.

V novi upravni odbor so bili ponovno izvoljeni vsi stari člani. Predsednik je zopet postal arhitekt Radovič, podpredsednik pa g. Josip Škrk iz Trnovce.

BARKOVLJE

Starejši Barkovljan nam o svojem kraju takole piše:

Ko sem bil še srednješolec, sem večkrat rad zahajal v družbo starih barkovljanskih očakov, ki so razpravljali o politiki, gospodarstvu in prosveti. Tu pa tam so seveda pokramljali tudi o svojih vinogradih, barkovljanskih kletih in barkah. Priznati moram, da sem se od teh možakarjev marsičesa koristnega in zanimivega naučil.

V moški dobi pa nisem bil posebno navdušen za tako družbo, ker sem se bal, da se bom v njej prehitro postaral. Zato sem se zatekel k mladini.

Danes, ko sem že zdavnaj pozabil, kdaj sem se srečal z Abrahamom, bi moral še bolj iskati družbo mladih, da bi od sebe odvrčal starost, ki postaja čedalje bolj vsiljiva. Tega na žalost ne morem, ker je današnja mladina povsem drugačna kakor nekdanja.

Ko je bilo l. 1927 nasilno ukinjeno naše pevsko društvo »Adrija«, je štel nekaj nad 100 članov. Društvena knjižnica je bila odlično obiskovana in smo prirejali številne

izlete, čeprav je pevskemu zboru manjkali glavni cilji: nastop!

A kako je danes? Skoraj vsa barkovljanska mladina se prav nič ne briga za naše slovenske pravice, za svoj jezik in šolstvo ter našo prosveto.

Tukajšnje prosvetno društvo le z veliko težavo združuje peščico mladih prosvetnih delavcev, čeprav preti nevarnost, da se naenkrat podere vse, kar so naši predniki s toliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo ustanovili. V knjižnici že nekaj let trohijo knjige in se namesto njih širijo tuje revije, ki nimajo z našim življenjem in našimi potrebami nobene zveze. Mladina se rada samo še zabava in si povrhu išče le tuje razvedrilo.

Starejši Barkovljani smo upravičeno zaskrbljeni nad takim nazadovanjem. Zato pozivamo vse tiste zavedne ljudi, ki so ostali zvesti svojemu prepričanju ter so se vedno zanimali za vse, kar je slovenskega, naj pomagajo, da se bo vsa naša mladina vrnila na staro pot. Zakaj bi namreč morali Barkovljani danes biti v zadnjih vrstah, ko smo bili vedno prvi povsod, kjer je šlo za vpis otrok v slovensko šolo, za širjenje naših časopisov, za prosveto itd.? Skrajni čas je, da se z največjo požrtvovalnostjo lotimo dela!

DOLINA

V nedeljo je bila v Dolini prva razstava domačih vin, ki jo je s sodelovanjem pokrajinske uprave ter Kmetijskega nadzornišтва priredila dolinska občina. Na vaškem trgu so postavili kiosk, v katerem so gostje lahko pokušali 17 različnih vrst vina iz vsega našega Brega. Razstava bi morala trajati dva dni, toda zaradi izredno slabega vremena je bila prekinjena že v nedeljo popoldne. Prireditelji so zato odločili, da se bo razstava vin nadaljevala prihodnjo nedeljo in trajala še do torka.

Dolinčani bi morali imeti v nedeljo tudi običajni ples pod mlajem, ki je pa zaradi dežja in mraza odpadel. Če bo vreme dovolilo, se bomo zavrteli prihodnjo nedeljo in ponedeljek.

KLUB SLOVENSKEH FOTOAMATERJEV

V Trstu bodo v kratkem ustanovili klub, ki ima namen združiti vse slovenske fotoamaterje našega ozemlja. Ljubitelji tega lepega športa opozarjamo, da jih bomo podrobneje seznanili s to ustanovo, brž ko bo imela ustanovni občni zbor in bo začela redno delovati. Bralcem pa priporočamo, naj že sedaj širijo to zamisel, ki bo v veliko korist vseh ljubiteljev fotografije, predvsem pa začetnikom v naših krajih.

SLOVENSKO UCITELJSKE V TRSTU

prilredi v ponedeljek, 13. maja, ob 20. uri

V AVDITORIJU

»AKADEMIJO«

Na sporedu so deklamacije, pevske, plesne in klavirske točke ter enodejanka A. Ingolčca »Našli so se«. Vabila so na razpologo od 7. maja dalje v tajništvo slovenskih srednjih šol, v Tržaški knjižarni, ul. sv. Frančiška 20, in v knjižarni Fortunat, ul. Paganini 2

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

ZA TRŽASKO OZEMLJE

V petek, 10. maja, ob 21. uri v SKEDNJU,

v soboto, 11. maja, ob 21. uri v AVDITORIJU,

v sredo, 15. maja, ob 21. uri na OPČINAH,

v petek, 17. maja, ob 21. uri na KONTOVELU

»ZGODBA ZA SMEH«

dramatična farsa v treh dejanjih

Spisal: A. SALACROU — Prevedla: D. AHACICEVA

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

IN GLASBENA MATICA V TRSTU

V nedeljo, 12. maja, ob 18.30 v AVDITORIJU,

v torek, 14. maja, ob 21. uri v SKEDNJU

»PLANINSKA ROŽA«

opereta v treh dejanjih

Besedilo in glasba RADOVANA GOBČA

Dopisi iz Goriške

GORIŠKI MESTNI SVET

V četrtek preteklega tedna je bila seja goriškega mestnega sveta. Ker je pred kratkim umrl odbornik Digianantonio, je bil na njegovo mesto izvoljen Pasquale De Simone. Sledila je obširna razprava o potrebi, da se za Gorico podaljša za nadaljnjih 9 let zakon o prosti coni.

Komunistični svetovalec Batti je bil mnenja, da bi moral občinski svet najprej razpravljati in sklepati o sestavi upravnega odbora proste cone ter o drugih konkretnih določbah zakona. Zastopniki ostalih strank se niso z njim strinjali in zato je župan dal na glasovanje resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

O komunističnem predlogu pa bodo razpravljali kasneje, morda še ta mesec.

V ponedeljek pa so mestni očetje spet preučevali vprašanje o ustanovitvi nove dežele Furlanija-Juljska krajina. Upravni odbor je predložil resolucijo, ki je bila po njegovem mnenju sestavljena tako, da bi mogla zanjo glasovati večina občinskih svetovalec.

Potem ko je večina svetovalec odbila predlog fašistov, naj se ne ustanovi nova dežela, so komunisti in socialni demokrati umaknili svoje popravke k predloženi resoluciji. Saragatovec Zucalli je izjavil, da bo glasoval za resolucijo upravnega odbora, medtem ko je komunist Batello želel, da se v dnevni red stavita dva mala popravka, ki naj bi služila le lepoti sloga predložene resolucije. Župan dr. Bernardis pa je odločno odklonil vsak popravek in je tudi odbil zahtevo misovceev, liberalca Attensa in monarhista Pedronija, ki so želeli, da bi se resolucija razdelila na dve, češ da bi utegnili glasovati le za njen prvi del. Ta je namreč brenkal na rodoljubno struno, poudarjal edinstvo države in omenjal tudi Pulj, Reko in Zader. Župan dr. Bernardis pa je odločno odklonil ponudbo te gospode.

Dr. Kacin je izjavil, da bodo slovenski svetovalci glasovali proti predloženi resoluciji, ker ni niti z besedico omenjena potreba, da se zaščiti slovenska narodna manjšina. Zahteval je obenem, da se poimensko glasuje o predlogu, ki so ga stavili vsi slovenski svetovalci. Ta predlog je bil seveda zavrnjen, glasovanja so se vzdržali le komunisti in socialni demokrati.

Župan Bernardis je ob tej priliki o Slovencih ponovil že običajne in zastarele fraze, češ da gre le za nekaj tisoč drugojezičnih državljanov, ki že tako uživajo vse pravice, in da zato zanje ni potrebna posebna zaščita. Priznal pa je, da je ustava uvrstila med dežele s posebnim statutom tudi Furlanijo-Juljsko krajino zaradi tega, ker se je tedaj upalo, da bo prišlo pod Italijo več prebivalcev iz sosednega ozemlja, kar se pa ni zgodilo. Tudi zaradi tega odpade vsaka potreba po zaščiti Slovencev v Italiji. To je res živ in pravi duh krščanskega politika! Svetovalec Rudi Bratuž je poudaril, da nekateri svetovalci nasprotujejo deželni avtonomiji, čeprav vedo, da s tem škodujejo gospodarskim koristim mesta.

Končno je dr. Bernardis dal na glasovanje svojo resolucijo, za katero je glasovalo 26 svetovalec, osem jih je glasovalo proti, med

njimi tudi oba navzoča slovenska svetovalec gg. Bratuž in dr. Kacin. Splošno začudenje je vzbudilo dejstvo, da sta zanjo glasovala tudi oba komunistična svetovalec Battello in Batti.

GORIŠKI POKRAJINSKI SVET

Sobotna seja pokrajinskega sveta je bila posvečena izključno vprašanju nove dežele. Ker so svetovalci o tem že obširno razpravljali, je upravni odbor sestavil tako resolucijo, za katero so glasovali vsi razen misovca dr. Delpina.

Svetovalci krščanske demokracije, komunistične stranke, Slovenca g. Miladin Černe in dr. Sfiligoj so že prej predložili zahteve, ki so pa vse soglašale v tem, da je treba čimprej ustanoviti novo deželo Furlanijo-Juljsko krajino.

OPOZORILO STARŠEM

Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici se obrača na slovenske starše z opozorilom naslednje vsebine:

Marsikateri poklic in obrt že danes zahtevata nižjo srednješolsko izobrazbo. V bodoče bo prav gotovo potrebna za vse poklice vsaj mala matura. Zato opozarjamo starše, naj otroke, ki so dovršili 5. razred ljudske šole, brez pomisljanja vpišejo v strokovno ali nižjo srednjo šolo, da se ne bodo kasneje kotali, ker so svojemu otroku zaprli pot do izobrazbe in kruha. To velja predvsem za tiste otroke, ki niso po dovršenem 5. razredu ljudske šole prekoračili 14. leta in so še šoloobvezni.

Starši naj otroke po dokončani ljudski šoli prijavijo k sprejemnemu izpitu za nižjo srednjo šolo, kajti le ta izpit jim omogoča nadaljnje šolanje na vseh zavodih. Rok za vlaganje prošenj poteče 15. maja, izpit pa se prične 6. junija.

IZ DOBERDOBA

Veliko zadovoljstvo je zavladalo v vsej doberdobski občini, posebno še v tistih naselelih, kjer doslej sploh niso imeli vodovoda. Ko je občino uradno obiskala pregledna komisija CAFO. S predsednikom g. Bressanom, ravnateljem inženirjem Sirtorijem in upravnim tajnikom dr. Rizzetom pa je prišel v Doberdob tudi višji uradnik pri ministrstvu za javna dela inženir Zambelloni. Komisija si je ogledala sedenje vodovodne naprave in soglasno ugotovila, da je naš že nad 40 let stari doberdobski vodovod častno že izvršil svojo nalogo. Zastopnik ministrstva je ob tej priliki izrecno pohvalil našo staro in novo občinsko upravo in izrazil začudenje, da je znala izkoristiti stari vodovodni ustroj do skrajnih možnosti. Čimprej pa ga je treba nadomestiti z novim.

Obnova dosedanje vodovodne mreže se bo izvršila po načrtu, ki ga je izdelal CAFO. Vodovod se bo razširil na vsa naselja naše občine, tudi na Jamlje in Dol ter njegove vasi, kar je omogočila stara občinska uprava in zlasti bivši župan gospod Miro Ferletič s

tem, da je občina pravočasno pristopila k Vzhodno-furlanskemu vodovodu; znala pa je tudi priskrbeti potrebna denarna sredstva v znesku 18 milijonov lir, s katerimi bo CAFO izvedel popolno obnovo našega vodovoda ter ga povezal s tistim v Martinščini. To bo vsekakor velika gospodarska pridobitev za znaten predel goriškega Krasa. Doberdobski občinarji se pri tem spominjamo s hvaležnostjo tudi neprestanih dopisov Novega lista o tem perečem doberdobskem vprašanju. Z gradbenimi deli bodo verjetno začeli že v nekaj mesecih.

V nedeljo smo pokopali 29-letnega domačina Jožefa Ferletiča, ki je delal v tržiških ladjedelnicah. Umrl je v goriški bolnici za hudo boleznijo, ki si jo je nakopal v Nemčiji, kjer je bil interniran za druge svetovne vojne. Iz istega vzroka je takoj po vojni umrl tudi njegov oče.

Razume se, da je smrt vestnega delavca močno presunila vse Doberdobce, zlasti pa njegovo ženo, s katero se je poročil šele pred desetimi dnevi v bolnici.

Pogreba se je udeležila dolga vrsta vaščanov, domača godba na pihala pa je spremljala pogrebni sprevoz z žalostinkami.

Pokojniku naj sveti večna luč, njegovi ženi in vsem sorodnikom izrekamo naše iskreno in globoko sožalje.

Letošnji prvi maj smo Doberdobci proslavili pred spominsko ploščo padlim vaščanom. Spominski govor je imel g. Karel Černic, ki je v njem sprožil tudi misel o postavitvi spomenika padlim na trgu sv. Martina v Doberdobu.

IZ PODGORE

Podgora vsako leto slovesno obhaja praznik sv. Gotarda. Ta dan smo Podgorci še posebej slovesno praznovali, ker je bila srebrna maša našega priljubljenega rojaka g. župnika Ivana Delpina, ki požrtvovalno paše sedaj duše na jugoslovanskem Krasu v Pliskovici. Slavja se je udeležilo lepo število njegovih sobratov, med njimi tudi kanonika Novak in Gregorec. Pridigal mu je misijonar g. Vidmar.

Srebrnomašniku izražamo čestitke z željami in molitvijo, da ga dobri Bog bogato blagoslovi pri njegovem delu v blagor naših bratov in sester v matični državi.

TOMBOLA ZELENEGA KRIŽA

Tombola goriškega Zelenega križa je bila zaradi slabega vremena prestavljena na nedeljo 19. maja.

RODITELJSKI SESTANEK

Napovedani roditeljski sestaneke na slovenski strokovni šoli je vodil ravnatelj dr. Nemec. V uvodnem govoru je opozoril zavedne slovenske starše na njihovo dolžnost, da s svojo prepričevalno besedo poskrbijo, da se v slovenske šole vpišejo tudi otroci tistih staršev, pri katerih je slovenska narodna zavest v zadnjih letih občutno padla. Niti bojazen niti zmetno gospodarsko računanje ne opravičujeta slovenskega očeta in slovenske matere, da oropata svojega otroka tako velike in neprecenljive dobrine, kot je pouk in vzgoja v materinem jeziku. Tega ne trde samo slovenski vzgojitelji, marveč tudi moderni pedagogi vseh narodov in tudi italijanski. Vsi vzgojitelji, ki res zaslužijo to ime, trde, da edino vzgoja in pouk v materinem jeziku nudita dovoljno jamstvo za zdrav in uspešen življenjski razvoj otroka. Zato n'mo Slovenci kakoli pretirani nacionalisti in šovinisti, ako se tako odločno in vneto borimo za samostojno slovensko šolstvo.

Bog daj, da bi se vsi slovenski starši ravnali po zlatih besedah dr. Nemca in zares vpisali svoje otroke le v slovenske šole.

Po kratkem ravnateljevem govoru so se starši živahno razgovarjali s posameznimi profesorji o učnih in vzgojnih uspehih svojih otrok.

Beneška Slovenija

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Zopet je šlo veliko naše upanje po vo-
di. Že lani so nam obljubili, da bodo leto-
šnjo pomlad popravili vse ceste v nadiških
dolinah. Sedaj pa pravijo, da se bo to zgo-
dilo šele drugo leto, češ da ni denarja. Ure-
ditev vseh cest v nadiški dolini bi stala okrog
40 milijonov lir. Od teh bi morala polovico
prispevati pokrajina, ostalo pa posamezne
občine.

Lansko leto je bil ustanovljen konzorcij
za vzdrževanje cest v dolini Aborne, Kosce
in Arbeča, h kateremu so pristopile tudi ob-
čine Šempeter, Sv. Lenart, Srednje, Grmek,
Dreka in Sovodnje. Naloga konzorcija je bi-
la tudi, da asfaltira glavne ceste. Zato so
pred dvema letoma že poskrbeli za betoni-
ranje cest Most-Sv. Kvirin-Ažla-Škrutovo.
Sedaj bi bilo treba nadaljevati z delom na
cesti Škrutovo-Hlodič, Ažla-Sovodnje in na
dela ceste, ki vodi v Srednje do Zamira.

Če bi se vsa obljubljenega dela dejansko iz-
vedla, bi bilo za nekaj časa rešenih stiske
več naših brezposelnih ljudi. Mnogi se spra-
šujejo, zakaj ne prošijo naše občine za dr-
žavna posojila, saj jih vlada daje drugim
krajem, ki so jih morda manj potrebni kot
naši. Naše ceste so nujno potrebne popravi-
la, treba je tudi pomisliti, da leže ob meji
in je zato promet večji kot drugje. Upamo
pa, da bodo naše občine poskrbele za po-
trebna posojila drugod, a zanje morajo ta-
koj zaprositi. Nekateri naši ljudje, ki so
upali, da dobe letos dela, niso odšli v tuji-
no in zato težko čakajo, da pridejo do ka-
kega zaslužka.

»IZ PELEGA POTOKA« — V REZIJI

V Ravenci je vse lepo urejeno in to je hva-
le vredno. Kdor obišče vas, se mu zdi, da je
prišel v mesto; povsod svetijo neon sve-

tilke, tu vidiš lepe tlakovane ceste, za žu-
panstvom je lep park, sredi katerega stoji
spomenik padlim, v vasi je tudi več lepo
urejenih trgovin, lep drevored in še marsi-
kaj. Možnica in drugi kraji se ne morejo
primerjati z Ravenco. Stroški za vsa ta olep-
ševalna javna dela so stali okrog 30 milio-
nov lir. Za revno občino, kot je naša, je ta
vsota precej velika. Hudo pa je, da več vasi
v naši občini, kot n. pr. Beli potok, nima
še električne luči. Vas Korita nima niti ce-
ste. Ali je bilo res potrebno potrositi vseh
30 milijonov lir samo v Ravenci? Preden so
tlakovali ceste v Ravenci, bi bili morali
zgraditi vsaj skromne poti in napeljati elek-
trično luč v naselja, ki jih še nimajo. Saj ob-
čani plačujemo vsi enake davke. Res je si-
cer, da so nekaj denarja, ki je služil za jav-
na dela v Ravenci, dobili od sečnje lesa, to-
da gozdovi so bili last vseh občanov in ne
le tistih iz Ravence. Če bi bili občinski upra-
vitelji pravični, bi morali sedaj nekoliko
bolj primerno obdavčiti prebivalce iz Ra-
vence, saj le ti tudi uživajo koristi od ome-
njenih javnih naprav. Nam, ki živimo v za-
puščenih, zanemarnjenih in zakotnih vaseh,
olepševalna dela v Ravenci prav malo ali
nič ne služijo, saj vidimo vas le enkrat ali
dvakrat v letu in to, ko gremo plačevati dav-
ke ali po kak dokument. Koristijo pa tuj-
skemu prometu in prinašajo dobička tam-
kajšnjim hotelirjem, gostilnam in trgovinam.
Zelo smo radovedni, kaj mislijo o tej zadevi
občinski svetovaleci iz drugih vasi. Ali niso
bili izvoljeni zato, da bi branili ravno pra-
vice vasi, ki so od vseh zapuščene? Za zane-
marjena naselja bi se morali najbolj posta-
viti in ni prav, da vedno le kimajo k pred-
logom, ki jih stavijo župan in ravenski sve-
tovalci. Ljudje zanemarnjenih vasi zavoljo te-
ga vedno huje godrnjajo in njihova nevolja

proti taki nesocialni in krivični občinski
upravi iz dneva v dan opravičeno raste.

IZ ČEDADA

V kratkem bo prišlo v naše mesto 40 štu-
dentov iz Avstrije, ki obiskujejo zgodovin-
ski zavod na Dunaju. Vodil jih bo univer-
zitetni profesor Santifalter Leo. Obiskali
bodo zlasti naš muzej in si ogledali zanimi-
vosti našega mesta ter nadiške doline. Tako
si bodo ogledali Landarsko jamo, Brišče in
Dolenjo Mjerso.

PODBONESEC

Naši ljudje so zelo hudi, ker so zvedeli,
da je poštno ravnateljstvo ustavilo popol-
dansko pobiranje pošte v Šempetru, Podbo-
nescu, Sovodnjah in Šenčurju. Doslej so
ošto odnašali zjutraj ob 7.40 in popoldne
ob 14. uri in s tem so bili vsi zadovoljni. Za-
kaj so zbrali prav naše vasi in v njih ustavi-
li popoldansko službo, ko je ravno v njih
največ izseljencev?

IZ DREKE

Od 1. do 25. septembra 1955. leta je 26
delavcev iz Dreke popravljalo ceste, ki vodi
iz Kraja do bloka Kazoni (Solarje). Občin-
ski upravitelji so jim takrat obljubili pošte-
ne delavske plače, a do sedaj ni o plačilu
ne duha ne sluha. Za 4000 ur, ki so jih opravi-
čili, so jim dali na račun samo 150 tisoč lir.
Delavci so že večkrat zaprosili, da bi jim po-
polnoma izplačali, a so vedno slišali to pe-
sem: »Potrpajte, potrpajte, bomo že plačali«.
Od tega hosta pretekli kmalu dve leti, a re-
veži še vedno čakajo na plačilo. Take in po-
dobne stvari se dogajajo lahko le v Dreki in
v drugih občinah Beneške Slovenije! Dru-
god bi župani in sindikati znali braniti ko-
risti delavcev. Le pri nas se za ubogega re-
veža nihče ne zmeni.

Dolžnost dreskega županstva je, da delav-
cem takoj izplača krvavo zaslužen denar,
ker bodo ti drugače prisiljeni iskati druge
poti, da pridejo do svoje pravice.

Sred 100 leti

15

R.B.

Tuje dežele so namreč pošiljale na trg svo-
je pridelke. Žito iz Romunije, živina iz Ru-
sije se je prodajala v državi ceneje kot do-
mače blago. Amerika je z novimi pridelki
kar preplavila evropski trg. Cene so začele
padati in naš kmet je zašel v stiske.

Le ena pot je bila iz zagate. Kmet bi se
bil moral lotiti obdelovanja zemlje na bolj
umen način. Dohiteti bi bil moral napredek
drugih dežel. Toda na zanemarnjeni kmetiji
so se po navadi takole opravičevali: »Moj
stari oče je tako gospodaril, jaz bom tudi in
mladi naj tudi«. Vse je torej šlo iz roda v
rod po enem kopitu.

Kdo je takrat mislil na umetna gnojila, na
izboljšanje kmetijskega orodja ali celo na
nabavo kmetijskih strojev! Starokopitnost je
bila rakava rana večine naših kmečkih go-
spodarjev.

Staro ni dobro

Delali so še tako kot njihovi dedje pred
stoletji. Iz zapiskov goriške Kmetijske druž-
be, ki je imela prvo sejo leta 1756, beremo,

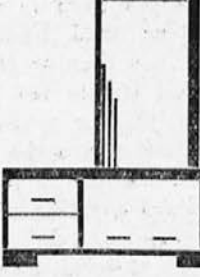
kako so se nekateri razboritejši možje borili
z bešedo in pismom, da bi povzdignili kme-
tijsko gospodarstvo. Saj je bilo takrat pogla-
vitni temelj države kmetijstvo, kajti trгови-
na in industrija pri nas še nista bili razviti.

Za povzdigo kmetijstva je družba vzela v
Gorici v najem ves grič na Pristavi (Rafut),
kjer je uredila drevesnico in preizkuševali-
šče. En del rastlin je razdelila kmečkim po-
sestnikom, da bi se privadili vzornemu kme-
tovanju. Najprej so na goriški Pristavi — od
tod ime, ker je bila tu pristava Kmetijske
družbe — začeli z uspehom saditi pitani ko-
stanj.

Družba, enake so bile tudi v Trstu in dru-
gih krajih Avstrije in Italije, je razpisovala
tudi odlikovanja in nagrade za napredne
kmetovalce. V šolah so učencem, ki so poka-
zali smisel za kmetijstvo, podeljevali kolajne
z napisom »Candidato agriculturæ bonæ
spei« (= kandidatu, ki vzbuja dobro upa-
nje za kmetijstvo). Posebna denarna darila
v znesku desetih goldinarjev — za tiste čase
prav čedna vsota — so bila določena za ti-

stega, ki zasadi najlepšo živo mejo od Gori-
ce do Solkana. Še danes se poznajo njemu
ostanki in od tod tudi navada živih mej z
dolгими trni po solkanskem polju. Pospeše-
vali so tudi prejo kopriv; po 20 goldinarjev
nagrade je prejel, kdor je na svojem polju
uredil najboljšo kanalizacijo; po 6 goldinar-
jev so dajali za največji pridelek žafrana.
Kar zlate ogrske cekine (ongari) je pa vtak-
nil (kot nagrado v žep neki posestnik iz Fur-
lanije za najboljši pikolit.

(Nadaljevanje prihodnjil)

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN · CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalni-
ce, jedilnice, kuhinje it d. Izvrši vsako
delo po naročilu. Prodaja po tovarni-
ških cenah, jamči za solidno delo.

GOSPODARSTVO

Obračuni ključnih podjetij v Italiji

V spomladanskih mesecih imajo večja podjetja občne zbornice, na katerih podajajo obračun svojega delovanja v prejšnjem letu ter obrazložijo načrte za prihodnost. Iz poročil dobimo približno naslednjo sliko o gospodarskih razmerah v državi.

Prihranki se dvigajo

Delniški kapital italijanskih denarnih zavodov je večinoma last države. To velja predvsem za tri največje banke, ki so: Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano in Banco di Roma. Glavno besedo ima država tudi pri drugih bankah, kot so Banca Nazionale del Lavoro, Banca dell'Agricoltura in druge banke ter hranilnice (Casse di Risparmio). Vsi denarni zavodi so poleg tega pod strogim nadzorstvom Banke d'Italia.

Pri vseh teh zavodih so lansko leto hranilne vloge narasle. Svetovna vojna, poraz Italije, razvrednotenje lire ter hranilnih vlog, vse to ni prav nič kvarno vplivalo na lastnost italijanskega naroda, da varčuje in si ustvarja prihranke. Če računamo, da je na splošno potrebnih 70 današnjih lir za eno iz l. 1938, bi bilo naravno, da bi današnji prihranki znašali samo 70 krat toliko kot l. 1938 ali pa še manj. V resnici so pa mnogo večji, saj znašajo skoraj 120 krat toliko kot pred vojno.

Značilno je tudi, da so denarni zavodi zelo likvidni, se pravi, da imajo na razpolago mnogo denarja v gotovini. To je posledica zakonske določbe, po kateri ne sme nobeno posojilo presegati določenega odstotka lastnega kapitala denarnega zavoda, pa tudi posledica visokih obresti na posojila.

Primanjkuje elektrike

Zaradi čedalje večje potrošnje električne struje (ne samo v industriji, temveč tudi v gospodinjstvu) so potrebne Italiji nove električne centrale. To je razvidno iz poročil vseh podjetij, predvsem pa iz poročila družbe »Edison«, ki je vodilno italijansko električno podjetje in ki od vseh italijanskih delniških družb ima tudi najvišji kapital: 160 milijard. Potrebne so nove vodne kakor tudi termične elektrarne, ki pridobivajo električno strujo iz podzemnega plina, nafte in premoga.

Vedno bolj se čuti potreba, kako povezati italijansko proizvodnjo električne struje z inozemsko. Sedaj se vodijo pogajanja tudi z Jugoslavijo: Italijani bi radi s kapitalom sodelovali pri gradnji novih vodnih central v Jugoslaviji. Zgradili bi potrebne elektrarne, med drugim enega preko Jadranskega morja, ki bi prenašal električno silo iz Črne gore in Dalmacije v Srednjo Italijo. Ker so najbrž šli po vodi jugoslovansko-ruski dogovori o proizvodnji aluminija v Titogradu (prejšnja Podgorica), bo Črna gora imela na razpolago precejšnje količine električne sile.

Družbi FIAT in Montecatini sta se sporazumeli, da skupno zgradita velikansko elektrarno na atomski pogon. V ta namen sta ustanovili posebno družbo S.O.R.I.N.

FIAT in Montecatini

sta dva industrijska velikana. FIAT zaposluje nad 60.000 nameščencev, Montecatini nekaj manj, ima pa večji delniški kapital (84 milijard). Obe družbi sta lansko leto nekoliko napredovali, kar pomeni, da se je proizvodnja zvečala in da se je dvignila tudi prodaja izdelkov. Delničarji so kljub temu dobili enako dividendo kot prejšnje leto.

O delničarjih in dividendah imajo naši ljudje večkrat zmotna mnenja. Ni vsak delničar umazan kapitalist. Pri mnogih podjetjih so delničarji danes na slabšem, kot so bili pred vojno. Če so takrat vložili v delnico 100 dobrih lir, od katerih so letno dobili 5 lir dividende, bi morali danes dobiti 70 krat toliko: takratna delnica bi morala biti danes vredna 7.000 lir (70x100) in dajati 350 lir dividende (70x5). Dogaja pa se, da je marsikatera predvojna delnica danes vredna komaj 10 do 30 krat toliko kot pred vojno in da so delničarji zato izgubili del svojega kapitala. Prav gotovo ne moremo smatrati za kapitaliste velike množice delavcev, ki so med 35.000 delničarji družbe Montecatini.

FIAT je vodilna v italijanski avtomobilski, Montecatini v kemični in rudninski industriji. Obe imata seveda svoj vpliv še na druge industrije.

Ti družbi sta tudi na socialnem področju precej napredni. Uslužbencem gradita cene na stanovanja, zanje organizirata počitniške kolonije, zavetišča in vse mogoče ustanove. Njihovi nameščenci so tudi dobro plačani. Znano je, kako se je lansko leto osmešil ruski list »Trud«, ko je pisal, da FIAT kvari delavstvo, ker mu daje previsoke plače in pokojnine, preudobna in cenena stanovanja ter druge ugodnosti. Tu tiči vzrok, zakaj delavci tako pri Montecatini in še bolj pri FIATU zapuščajo komunistično partijo. Socialna politika bi morala težiti za tem, da se taki življenjski pogoji, kot so na primer pri FIATU ali pa na Švedskem, Norveškem, Danskem, v Zapadni Nemčiji, ustvarijo za vse delovno ljudstvo na svetu.

Snia Viscosa in Marzotto

Zadnja leta je italijanska tekstilna industrija bila v precejšnji krizi, ker se je zmanjšal izvoz v Indijo, na Kitajsko in druge azijske države, kjer se je medtem razvila domača tekstilna industrija. Zdi se pa, da je kriza danes premagana.

Iz te industrije navajamo zgornji dve podjetji, ker sta veliki in blizu nas. (Snia Viscosa je lastnica S.A.I.C.I. v Torviscosa pri Červinjanu, Marzotto pa ima svoje središče v Valdagno in je v Trstu znan po mleku, vinu in milu Zignago, hotelu Jolly itd.).

Snia Viscosa je v Italiji vodilna industrija umetnih vlaken, od svile do volne. Delniškega kapitala ima 22 milijard. Glavni del izdelkov, in sicer 80 odstotkov, izvažajo. Na obnem zboru so tožili, da mora Snia Viscosa zaradi zgrešene carinske politike plačevati italijansko žveplo dražje, kot ga plačujejo podobna tuja podjetja, s katerimi mora konkurirati.

Marzotto je v Valdagno poleg predilnic in tkalnic uredil še izgotavljanje oblek, tako da je začel po vsej Italiji prodajati že narejena oblačila. Podjetje Marzotto je družinska delniška družba, ker so delnice vse v rokah gospodarja in njegovih otrok. Iz poročila za lansko leto je razvidno, da ima družba nad 12 milijard lastnih sredstev in okoli 7 milijard dolga v bankah. Izkazali so nekaj nad 100 milijonov lir dobička, od katerega porabijo 100 milijonov ali skoraj ves dobiček za tako imenovane Marzottove nagrade, ki jih vsako leto delijo med umetnike in znanstvenike.

ENI

ENI pomeni »Ente Nazionale Idrocarburi« in je državno podjetje za industrijo petroleja, bencina, zemeljskega plina in drugih goriv. V svojem okrilju ima ENI več družb, med katerimi sta najvažnejši AGIP in ANIC. Od slednje so odvisne glavne čistilnice petroleja v Bariju in Livornu.

ENI je glavna dobaviteljica zemškega plina industrijam, izrablja pa tudi petrolejska najdišča, od katerih je trenutno najvažnejše tisto v Cortemaggiore, a ga bodo kmalu prekosili vreli v Geli na Siciliji. Upajo, da bo ENI v kratkem moglo kriti 10% italijanske potrebe po petroleju in podobnem. Koliko nafte je še v podzemlju Italije, ni še dognano. Odkriva jo predvsem ENI, ki uživa seveda vso državno podporo. Vlada je dala družbi tudi potrebni kapital, samo lansko leto 4 milijarde lir.

Sedaj gradijo v Ravenni velikansko tvornico, ki bo s pomočjo zemškega plina izdelovala umetno gumo in ogromne množine dušičnih gnojil ter dušika. Proizvodnja bo daleč presegala italijanske potrebe, tako da bodo lahko mnogo blaga izvažali. Tej tvornici hudo nasprotujejo kapitalistični krogi okoli Montecatini, ki tudi izdelujejo dušične spojine; bojijo se prehude konkurence, a proti državi, oziroma ENI, danes ne morejo uspeti.

Radio in televizija

Posebna delniška družba vodi radijske in televizijske oddaje. Akcijskega kapitala ima 5 in pol milijarde. Lansko leto je imela 26 milijard lir dohodkov, in sicer nekaj nad 13 milijard od radijskih naročin, skoraj 4 milijarde od televizije in skoraj 5 milijard od radijske reklame. Med stroški je glavni izdatek za osebje — nad 11 milijard. Lansko leto je družba imela 1.716 milijonov dobička, od katerega je bilo 208 milijonov razdeljenih med delničarje (4%), ostalo so pa porabili za odpisovanje naprav. Država je dobila od radija nekaj nad poldrugo milijardo lir.

Vespa in Lambretta

Proizvodnja obeh podjetij je skoraj enaka, in sicer v Italiji okoli 10 tisoč vozil na mesec. Podjetji imata svoje tvornice tudi v inozemstvu, kljub temu pa je izvoz znaten.

Splošna slika je naslednja: prihranki rastejo, industrija je dobro zaposlena, stavk in mezdnih sporov je v industriji malo, a občuti se še vedno in se bo še dolgo časa — nekaj desetletij — velikanska razlika med razvojem v severni in južni Italiji. Medtem ko je severna Italija gospodarsko zelo razgibana, je treba ugotoviti, da južna Italija ter otoki napredujejo prav počasi, čeprav doprinašajo sever ogromne žrtve — 200 milijard letno za napredek južnih pokrajin.

14

Za
naše

n a i m l a i š e

N a d i v j e m
z a p a d u

IZGINIL JE. SE DOBRO, DA MI JE
PUŠTIL KLJUŠE. POHITETI MORAM
V MESTO IN IZPUSTITI UBOGEA
ZVITOREPČA IZ ZAPORA.

HITREJE PREMIKAJ SVOJE KOSTI,
SLIŠIŠ? REŠITI GA MORAVA. PRE-
DEN GA KAV PIZANEC ODKRIJE.
GAJ GA LAHKO POMOTOMA SE
OBESIMO HIJO-HI!

MED TEM JE KRČMAR NEKAJ ZASUMIL.
KAM JE IZGINIL LISJAK Z ZLATNIKI?
...PORAVNATI MORA ZAPITEK
POIŠČEM GA...

...TODA NAČEL JE SAMO LISTEK,
PRITRŽEN NA VRATA...

HEJ, POSLUŠAJTE! ČRNI KAV-
BOŠ JE ŽIV! PREVARIL VAS
JE IN ZBEŽAL Z DENARJEM!
PLAČAJTE MI RAČUN!

KAJ BRBLJAŠ, STARI?
ČRNI KAVBOŠ JE
PADEL V PREDAD!

MENI JE
VSEENO!
HOČEM SA-
MO DENAR-
ZA PIZACO, KI
STE JO POPILI!

RAZJARJENI MEŠČANI SO
POGAKALI V SEDLA...

...KO SO DIRJALI PROTI SKALNIM GORAM,
SO ZAGLEDALI OŠAMLIJENEGA JEZDECA,
KI SE JIM JE BLIŽAL...

AHA, TI SI, PRIJATELJ ČRNEGA KAV-
BOŠA. ROKE KVISKU! ZVEŽITE GA IN
ODPELJITE V ZAPOR. SODILI MU BO-
MO, KO BO SE CRNUH ZA ZAPAH!

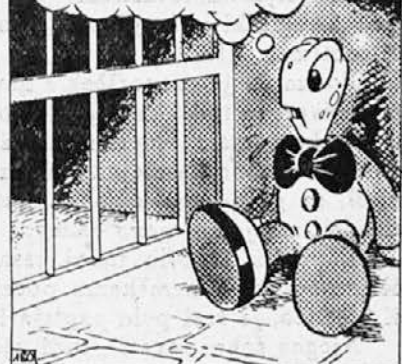
TIHO!! BOŠ JE SODNIKU POVE-
DAL. ENKRAT SMO VERŽELI TVO-
JIM DRAVLJICAM, DVAKRAT PA NE
GREMO NA LED!!

NIČ NI POMAGALO; TRDONJO SO
VRGLI V JEČO.

EJ, EJ, TO SE NE SLIŠI TOLAŽLJIVO.
VIDETI JE, DA SE BOM TEŽKO IZMA-
ZAL... TODA - KJE JE ZVITOREPČ?
GAJ SEM GA VENDAR LAGNOROČNO
ZAVLENIL V CELICO TU ZRAVEN. IN
KLJUČ IMAM V ŽEPU!

LOV ZA SKRIVNOSTMI

2

VAL 10 CENTIMETROV

Angležu se je kar naenkrat zazdel ranjeni častnik prav izreden dečko. Skoro ga je veselilo, da je moral priti po uradnem ukazu k njemu na obisk. V tem hipu pa se je tudi spomnil, da mora izpolniti še eno nalogo.

Zato je kar brez zveze začel: »Rad bi vam izdal neko tajnost. Kot vojni nasprotnik vi že tako ne pridete za nas več v poštev in nam ne morete škoditi. Prav gotovo ne veste, kako sem mogel tistega dne skozi debelo plast oblakov zagledati vaš čoln. Mi uporabljamo že nekaj časa poseben radar na valovni dolžini 10 centimetrov.« Še marsikaj sta si povedala o čudovitem aparatu. Čez četrte ure se je letalski častnik poslovil.

»Valovna dolžina deset centimetrov — za vruga, če bi to znali doma.« Misli ranjenega ladijskega praporščaka so venomer krožile okrog vala 10 cm. Vedel je, da ima od njegove posadke le kapitan ladje ključ, da lahko šifrirano piše domov. Vedel je tudi, da

se kapitan nahaja v istem taborišču. Kako neki bi mu sporočil, naj me obišče?

V tem razmišljanju je globoko zasnul. Medtem ko je spal, je Rawlinson obiskal nemškega poveljnika podmornice, na kateri je bil ranjen tudi mladi praporščak. — Angleška obveščevalna služba je dobro delovala. —

»Ali bi morda hoteli obiskati vašega ranjenega praporščaka? Leži tu v bolnišnici«, je dejal angleški častnik nemškemu kapitanu.

Ta je bil že starejši mož, odlikovan z viteškim križem, a je imel smolo, da so pred Toulonom angleške bombe prevrtele njegovo podmornico in jo z vso 29. flotiljo potopile v morje. On se je rešil, a da se je tudi praporščak, ni vedel. V ujetništvu so lepo z njim ravnali. Niso ga klicali na sitna izpraševanja. V sobi, kjer je bil z njim vred zaprt še neki drugi nemški častnik, je bilo precej udobno. Ni manjkalo knjig in cigaret. Le dolg čas se je polasčal kapitana. Zato je prav rad sprejel povabilo, da obišče svojega vojnega tovariša v lazaretu.

Zaprosil je, da bi mu dovolili, da gre na obisk. Pol ure sta se tovariša razgovarjala o domu, o prestanih nevarnostih na morju ter o njih skupni usodi. Tedaj je ranjenec z očmi namignil, naj poveljnik pristopi bliže. Kapitan je brž razumel in se ni niti z nogami prestopil, da ne bi straža pred vrati kaj zasumila. Samo sklonil se

TEDENSKI KOLEDARČEK

12. maja, nedelja: Pankracij
13. maja, ponedeljek: Servacij
14. maja, torek: Bonifacij
15. maja, sredo: Zofija
16. maja, četrtek: Janez Nep.
17. maja, petek: Brunon
18. maja, sobota: Aleksandra

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 8. maja 1957 si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	627—629 lir
avstrijski šiling	23,75—24,50 lir
100 dinarjev	90—95 lir
100 francoskih frankov	153—159 lir
funt šterling	1640—1710 lir
nemško marko	146,50—148,50 lir
pesos	14—17 lir
švicarski frank	146—148 lir
zlat	711—714 lir
napoleon	4950—5150 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 12. maja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše — Antonija Turk: »Ugrabljen grofičnik« (I. del); 13.30 Glasba po željah; 16.00 Prenos nogometne tekme Jugoslavija-Italija iz Zagreba nato Plesna čajanka; 18.00 Dvorak: Simfonija št. 5 v E-molu; 20.30 Mussorgski: »Boris Godunov«, opera v 4 dej. (I. in II. dejanje); 22.10 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 13. maja, ob: 12.00 Življenje in svet; 12.55 Operetna fantazija; 18.00 Lopatnikoff: Koncert za violino in orkester; 18.30 Iz začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Znanost in tehnika; 21.45 Biografija slovenskih kulturnih revij; 22.00 Mussorgski: »Boris Godunov«, opera v 4 dej. (III. in IV. dej.).

Torek, 14. maja, ob: 12.00 Sredozemske države in dežele; 13.30 Glasba po željah; 18.00 Rachmani-

noff: Koncert št. 3 v D-molu, op. 30; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder — Mauro Corradi: »Poslovljeni koncert«, radijska drama.

Sreda, 15. maja, ob: 12.00 Iz zgodovine zdravilstva; 13.30 Smetana: Vltava; 18.30 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Obletnica tedna; 22.00 Italijansko povojno gledališče.

Četrtek, 16. maja, ob: 12.00 Iz kraljestva živali; 13.30 Kvartet Avenik; 19.15 Sola in dom; 21.00 Dramatizirana zgodba — Ezio D'Errico (IV.) Mesto pončiči: »Nota, ki ubija« (Drugi del); 22.00 Nove knji go in izdaje.

Petek, 17. maja, ob: 12.00 O vitaminih; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Iz začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Prireditve in umetnost v Trstu.

Sobota, 18. maja, ob: 12.00 Življenja in usode; 13.30 Razne operne skladbe; 16.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; 18.00 Slavni pevci; 18.30 Glasba za naše malčke; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.00 Teden v Italiji; 21.15 Strauss: »Netopir«, opereta v 3 dejanjih.

Sportni pregled

TUDI V ZAGREBU NEODLOČENO?

V nedeljo je jugoslovanska nogometna reprezentanca zaigrala neodločeno (0:0) z Grčijo, kar predstavlja za vse ljubitelje jugoslovanskega nogometa pravo razočaranje. Sportniki in strokovnjaki so bili mnenja, da se bo državno moštvo po lanski neuspeli sezoni otreslo bistvenih napak in s tem vrnilo jugoslovanskemu nogometu izgubljeni ugled. V Atenah je napad še enkrat odpovedal, saj je najnevarnejši strel v vrata dal branilec Crnković. Le Vukas je nekoliko zadovoljil, toda ostali so vsi razočarani. Nekateri so mnenja, da bosta v nedeljo igrala Liposinovič in Milutinović. Težko je reči, ali bo tako neprodorna napadalna vrsta ukanila trdno italijansko obrambo. Magnini, Cervato, Chiappella, Orzan in Segato so v Trstu odbili vse napade tržaške enajstorce in so se dobro izkazali. V Atenah se je prav tako dobro odrezala obramba (Crnković, Herceg,

Boškov, Spajič in Krstić II.). Beara je v polni moči in ravno tako Lovati. Iz tega bi lahko sklepali, da se bo tudi nedeljska mednarodna tekma v Zagrebu končala z neodločenim izidom in lahko tudi brez golov.

Kolesarstvo — Nizozemec Wagtmans je zmagal v etapni dirki za Veliko nagrado narodov, ki je bila v srednji Italiji. Belgijski kolesarji so zabeležili dve ponovni zmagi v kolesarskem »Week-endu«. Zmagovalca sta Impanis ter Derycke. Debruyne še vedno vodi v lestvici za pokal De-Co.

Nogomet — Prejšnji teden je bilo več mednarodnih tekem. Izidi so naslednji: Jugoslavija B — Bolgarija B 2:2; Poljska — Madžarska 1:0; Avstrija — Švedska 1:0; Sev. Irska — Portugalska 3:0; Wales — CSR 1:0.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Gospa, ki želi pojasniti glede vojne odškodnine na podlagi neke radijske vesti, naj se javi v dopolnjenih urah v našem poduredništvu v Gorici na Travniku.

Vprašanje št. 371: Prebivalci z Vrha Sv. Mihaela že leta in leta čakamo, da se ugodno reši zadeva s pismonošo, ki ga doslej sploh nimamo. Zato se obračamo na Vas, da nam svetujete, kaj naj ukrenemo. Zaradi te nerednosti imamo večkrat ogromno škodo in druge nevšečnosti.

Odgovor: Sodimo, da bi morali vsi odrasli Vrhovci podpisati posebno prošnjo in jo nasloviti na ministrstvo za pošto in brzojav ter v njej navesti vse razloge, ki dokazujejo potrebo po nastavitvi pismonoše in morda tudi po otvoritvi samostojnega poštne urada na Vrh. V vlogi morate poudariti tudi vso škodo, ki jo že leta in leta trpite zaradi nemarnega dostavljanja včasih tudi zelo važne pošte. Potrebno je nadalje, da zaprosite za posredovanje poslanca Baresija in Marangonija.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

je nad ranjenim tovarišem. Ves razburjen mu je ta zašepetal na uho: »Angleški tadarji so zdaj nastavljeni na valovno dolžino deset centimetrov!«

Potem pa je praporščak z navadnim glasom pripovedoval vsakdanje stvari in tudi, kako ga je obiskal tisti dečko, ki je na oba metel bombe z letala. Kapitan je brž vse razumel. Pokimal je in se mu prav zadovoljno nasmejal. Želel mu je, da hitro okreva, in mu obljubil, da ga bo spet obiskal. Nato je pozvonil stražniku, ki ga je odvedel nazaj v njegovo celico.

Kapitanu je bilo takoj jasno, da mora skrivnostno valovno dolžino sporočiti nemškemu poveljništvu podmornic. Ko se je vrnil v celico, je vzel polo papirja in je začel pisati pismo svoji ženi.

Njegov sobni tovariš, tudi ujetnik, je bil na nekem minolovcu kot rezervni kapitan. Sedel je v kotu in je brezbrizno listal po nekem ilustriranem tedniku.

Doslej se je obnašal čisto pametno, vendar je podmorski kapitan že delj časa sumil, da je mogoče v angleški vohunski službi. Že večkrat je slišal, da imajo Angleži navado zapreti v celice za dva ujetnika tudi kakšnega svojih zaupnikov, ki začne staviti razna na videz nedolžna vprašanja. Ne, on ne pojde na ta lim!

Začel je znova pisati pismo. Zadeva je bila namreč precej težavna. Najprej je na eno polo napisal z velikimi črkami tisto skrivnostno geslo ali ključ, ki mu ga je zašepetal na uho sam admiral Doenitz, preden ga je poslal s posebno nalogo na podmornico. Pod geslo je napisal črke po ključu, da bo nemška tajna služba lahko razbrala: »Sovražni radar na valovni dolžini 10 centimetrov.« Ko je uredil črke po ključu, je svoji ženi pisal o popolnoma nedolžnih družinskih zadevah, vmes so pa stale na videz brezpomembne besede, ki so dale zgornji stavek.

Med pisanjem ga zmoti tovariš: »Glejte, tu je nekaj zapisano, kar vas bo gotovo zanimalo. Čudovita razprava o zemeljskih plasteh.« Odprl mu je zadnjo številko Britanskega geografskega vestnika.

Kapitan ni mogel vedeti, da je prav ta zvezek zanka, katero je prebrisana angleška vohunska služba nastavila, da ga ujame. Angleži so namreč po skrivnih poteh zvedeli o vsakem ujetem nemškem častniku za sleherno podrobnost iz njegovega življenja, celo za njegove skrivne navade, nagnjenja in lastnosti. Zato so tudi ve-

deli, da se nemški podmorniški kapitan že več let s prav posebnim veseljem bavi z geološkimi študijami. Major Rawlinson je prav zaradi tega še posebej naročil naravnost iz Oxforda to številko revije.

Kapitan je brž prekinil pisanje in je vzel časopis v roke. Listal je po njem in se je hotel tudi malo odpočiti, ker je imel še od obiska pri ranjenem tovarišu živce razburjene. Usedel se je na tovarišev prostor, medtem ko je ta navidez z dolgočasno gledal skozi okno. Čez nekaj časa pa je počasi šel proti drugemu kotu sobe, da bi si pri umivalniku poleg mize opral roke. Ko je šel mimo mize, je bliskovito pogledal na polo papirja in nato odprl vodno pipo.

Čez pol ure je podmorniški kapitan odložil zanimivo geološko razpravo in končal pismo. Nato je polo papirja z napisanim geslom in spodaj nametanimi črkami skrbno zažgal, pepel stresel v umivalnik ter ga splahnil. Perpričan je bil, da je odstranil sleherno sled skrivnostnega ključa.

Tedaj je tuji sobni tovariš pozvonil straži, da ga odpelje na stranišče. Pred vrati je stal ves nervozen major Rawlinson in ga hitro vprašal: »Je šlo po načrtu?«

»In še kako! Geslo je: svoboda.«

Od veselja je Rawlinson potrepljal kapitana po ramenih. Kapitan je bil eden izmed tistih ujetnikov, katerim so obljubili Angleži svobodo, če jim kaj izdajo. Takih slabicev je bilo med vojno v obeh taborih vse polno.

Zdaj je angleška obveščevalna služba začela z mrzlično hitro delovati. Ko je imela ključ naposled v rokah, je pregledala vso ustavljeno pošto nemških podmornških častnikov. Okoli 15. maja so vsa pisma nemških ujetnikov odposlali naslovljencem. Tudi ženi obeh podmornških častnikov sta prejeli dolgo pričakovano pošto od svojih dragih, nista pa vedeli, za kakšno ceno.

Angleška mornarica je dobila še isti dan povelje, da se spremeni valovna dolžina radarja in nemške podmornice niso mogle več prestrezati angleških povelj in tako iztakniti na morju angleških ladij, da bi jih kot prej z lahkoto potapljale. Angleška tajna služba je z nedolžnim proučevanjem osebnih lastnosti nemških ujetnikov rešila življenje tisočerm svojih mornarjev in oteila pri tem zelo mnogo ladij.

K O N E C